

MARCIN MIKOŁAJCZYK* – KALISZ

[Recenzja]: Jerzy Bielawski, *Siedemdziesiąt lat Parafii Miłosierdzia Bożego w Kaliszu 1952-2022*, Parafia Rzymskokatolicka p.w. Miłosierdzia Bożego w Kaliszu, Kalisz 2022, ss. 208, ISBN 978-83-7847-836-2

Niepomiernie może cieszyć fakt, że obchodzone, mniej lub bardziej okrągłe jubileusze i „lęcia” mniejszych i większych miejscowości, miast i parafii stanowią coraz częściej impuls do spisania ich dziejów po raz pierwszy lub napisania ich od nowa. Tak stało się w wypadku recenzowanej książki, która powstała z okazji jubileuszu 70-lecia parafii Miłosierdzia Bożego w Kaliszu, obchodzonego w 2022 roku, z inicjatywy księdza prałata Pawła Kostrzewy, obecnego proboszcza parafii. Jej autorem jest Jerzy Bielawski – kaliszanin, mgr filologii polskiej, profesor szkoły średniej. To autor kilku książek i kilkudziesięciu artykułów, głównie o tematyce filatelistycznej, laureat wielu nagród i odznaczeń. Trzykrotnie otrzymał Nagrodę Prezydenta Miasta Kalisza za osiągnięcia w dziedzinie krzewienia i upowszechniania kultury w mieście. Wyróżniony tytułem i medalem Honorowy Przyjaciel Kalisza. Jak napisał we *Wstępie* (s. 9), pomysł opracowania monografii parafii poprzedziło jego wystąpienie, w dniu 12 czerwca 2022 roku, podczas spotkania w kościele. Omówił wtedy historię parafii, problemy z uzyskaniem pozwolenia na budowę kościoła oraz przedstawił unikatowe walory architektoniczne świątyni.

Parafia Miłosierdzia Bożego w Kaliszu należy do Dekanatu Kaliskiego II, została erygowana 29 września 1952 roku przez biskupa włocławskiego Franciszka Korszyńskiego, który jej pierwszym proboszczem mianował ks. Romana Wilińskiego. Początkowo, z powodu braku własnej świątyni, parafia korzystała z kaplicy zakonnej należącej do Zgromadzenia Sióstr Wspólnej Pracy od Niepokalanego Poczęcia Maryi. W 1957 roku parafia otrzymała zgodę na budowę kościoła, jednak została ona wkrótce wstrzymana przez Urząd Wojewódzki w Poznaniu. Kolejną zgodę na budowę uzyskała w 1974 roku, a kamień węgielny został wmurowany przez bp. Jana Zarębę dopiero trzy lata później. Pierwszą mszę św. odprawiono

* Marcin Mikołajczyk – dr nauk o komunikacji społecznej i mediach, starszy bibliotekarz, Biblioteka Uniwersytetu Kaliskiego

e-mail: m.mikolajczyk@uniwersytetkaliski.edu.pl

<https://orcid.org/0000-0003-0397-7311>

w kościele 18 grudnia 1983 roku, jednak nie był on jeszcze wówczas ukończony. Prace wykończeniowe trwały do 1989 roku. Konsekracji świątyni, pod wezwaniem Miłosierdzia Bożego, dokonał 26 września 1993 roku biskup kaliski Stanisław Napierała, który też w tym dniu ustanowił ją diecezjalnym Sanktuarium Miłosierdzia Bożego. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że książka została dedykowana biskupowi seniorowi S. Napierale.

Omawiana publikacja składa się z siedmiu rozdziałów, *Słowa z okazji Jubileuszu Parafii Miłosierdzia Bożego* ks. P. Kostrzewy, *Tytułem wstępu* J. Bielawskiego, *Noty o Autorze, Bibliografii i Aneksu*.

Książkę rozpoczyna rozdział poświęcony Zgromadzeniu Sióstr Wspólnej Pracy od Niepokalanej Maryi. Kaplica ich domu zakonnego pozwoliła przez wiele lat na sprawowanie liturgii na rzecz nowo powstałej parafii. W tym miejscu warto wspomnieć, że w roku 2022 Zgromadzenie obchodziło 100. rocznicę jego kanonicznego erygowania.

Druga część opracowania skupia się na latach związanych z organizacją funkcjonowania młodej wspólnoty parafialnej, od ustanowienia jej w roku 1952 do śmierci jej pierwszego proboszcza ks. Wilińskiego w 1982 roku. Kapłan ten, w istniejących ówczesnie realiach społeczno-politycznych, stanął wobec bardzo trudnych zadań – zorganizowania nowo powstałej parafii zarówno pod względem gospodarczym, jak i religijno-moralnym oraz budowy świątyni.

Kolejne dwa rozdziały autor poświęcił trudnościom w uzyskaniu zezwolenia na budowę kościoła w latach 1957-1973, samej budowie oraz unikatowej architekturze świątyni. Unikatowej do tego stopnia, że jest jednym z najbardziej wyjątkowych kościołów w Polsce i uznaje się go za perłę architektury postmodernizmu. Gmach zaprojektowali Jerzy Kuźmienko i Andrzej Fajans. Architekci zakładali budowę kościoła, którego dach będzie stanowić jednolitą bryłę betonu, ozdobioną kształtem. Świątynia ma charakterystyczne falowania, które udało się uformować dzięki konstrukcji żelbetowej. W sumie budowla ma 45 m wysokości, a sama powierzchnia dachu wynosi aż 1000 m². Posiada unikalną wartość ze względu na swój oryginalny kształt – nawa, wieże i apsyda powstały przy zastosowaniu jednolitej, bezszwowej ukształtowanej powłoki. Taki efekt udało się osiągnąć dzięki konstrukcji, którą zaprojektował Wacław Zalewski, pionier technik linowo-prętowych. Dzisiaj świątynia jest często porównywana do dzieł architekta Oskara Niemeyera czy włoskiego architekta Piera Luigi Nervi. Postmodernistyczna perła górująca nad kaliskim osiedlem Adama Asnyka ciekawa jest także wewnątrz. W tym miejscu trzeba dodać, że świątynia jest budowlą dwupoziomową. W kościele górnym część prezbiterialna wyodrębniona jest pięciostopniowym podestem. W ołtarzu głównym znajduje się płaskorzeźba Chrystusa Miłosiernego i ukoronowanej Matki Bożej, w otoczeniu grupy świętych i błogosławionych. W kościele dolnym, na prostej ścianie, za ołtarzem soborowym umieszczona jest mozaika wyobrażająca Matkę Bożą z Dzieciątkiem, obok której stoją postacie kanonizowanych i beatyfikowanych. Po lewej stronie ołtarza znajduje się obraz Miłosierdzia Bożego.

Ostatnie trzy, obszerne rozdziały wydawnictwa opisują wyczerpująco bogate życie parafii w latach 1982-2009, 2009-2015 i 2015-2022. Znajdzie w nich czytelnik informacje na temat wszystkich ważnych wydarzeń, uroczystości, wizyt, remontów

i podejmowanych inicjatyw, w tym pisma parafialnego „Logos. Słowo o Parafii Miłosierdzia Bożego w Kaliszu”, wydawanego w latach 1993-1998. Wspólnota parafialna to przede wszystkim tworzący ją ludzie, dlatego też na kolejnych stronach publikacji przewija się cała plejada osób zasłużonych dla parafii, głównie księży i parafian, ale również ludzi niebędących jej członkami, którzy poprzez swoje zasługi na trwałe wpisali się w historię parafii.

Jak zaznaczył we wstępie autor, historia parafii została przedstawiona chronologicznie i „ma charakter kroniki z zapisem faktów i ważnych wydarzeń bez zbędnych opisów i komentarzy” (s. 9). Przy pisaniu monografii J. Bielawski korzystał z różnorodnych źródeł i materiałów. Bibliografia składa się z 22 pozycji, głównie kronik, dokumentów kancelarii parafialnej, artykułów prasowych i netografii.

Ważną częścią uzupełniającą publikację jest zamieszczony w niej obszerny *Aneks*, zawierający m.in. dokumenty kościelne, programy obchodów rocznic i uroczystości, plakaty, foldery, przedstawioną w formie tabelarycznej statystykę sakramentów udzielonych w latach 1952-2022 czy spis wikariuszy pełniących na przestrzeni lat posługę w parafii.

Duży walor książki stanowi to, że została ona wydrukowana na dobrym papierze i oprawiona w twardą okładkę przez renomowane Wydawnictwo Polihymnia z Lublina. Ponadto zawiera ona bardzo dużo (ponad 400) mniejszych i większych kolorowych zdjęć, co w znaczącej mierze urozmaica i dopełnia jej treść. Chociaż może warto było zamieścić ich spis, z podaniem dokładnego opisu i źródła. Wydaje się również, że lekturę ułatwiłoby dodanie w tekście przypisów oraz zamieszczenie indeksu osobowego.

Książka Jerzego Bielawskiego *Siedemdziesiąt lat Parafii Miłosierdzia Bożego w Kaliszu 1952-2022* to starannie opracowana monografia, która szczegółowo dokumentuje historię parafii od jej powstania po współczesność. Publikacja wyróżnia się rzetelnym podejściem autora i stanowi istotny wkład w dokumentację historii jednej z młodszych i większych parafii Kalisza.

Słowa kluczowe: Kalisz; duchowieństwo parafialne; parafia Miłosierdzia Bożego w Kaliszu